

Аннотация

В данной статье говорится о содержании и структуре преподавания специальных предметов по бакалавриату и магистратуре высших учебных заведений.

Ключевые слова: образование, процесс образования, бакалавриат, магистратура, специальные дисциплины, содержание, структура.

Ривожланган давлатлар сафидан ўрин олишни ўз олдига мақсад қилиб қўйган Ўзбекистонимиз, халқ хўжалигининг барча тармоқлари каби таълим соҳасида ҳам илғор технологияларни жорий этиш ва шу орқали таълим мазмунини жаҳон андозалари даражасига олиб чиқишга ҳаракат қилмоқда.

Ҳозирги пайтда олий таълим муассасаларида янги педагогик ва ахборот технологияларни қўллаш ва замонавий ўқув-услугий мажмуаларни ишлаб чиқиш муоммоларига қаратилган бир неча диққатга сазовор ишлар амалга оширилмоқда. Шунингдек, таълим тизимини такомиллаштириш мақсадида хорижий мамлакатларнинг касбий таълимтажрибаларидан фойдаланил-моқда. Ушбу ишларни амалга ошириш таълим соҳасида халқимизнинг бой мероси, буюк мутафаккирларимизнинг ғоялари ва давримизнинг илғор янгиликларини ўзида мужассамлаштирган методик тизимнинг яратилишига асос бўлмоқда.

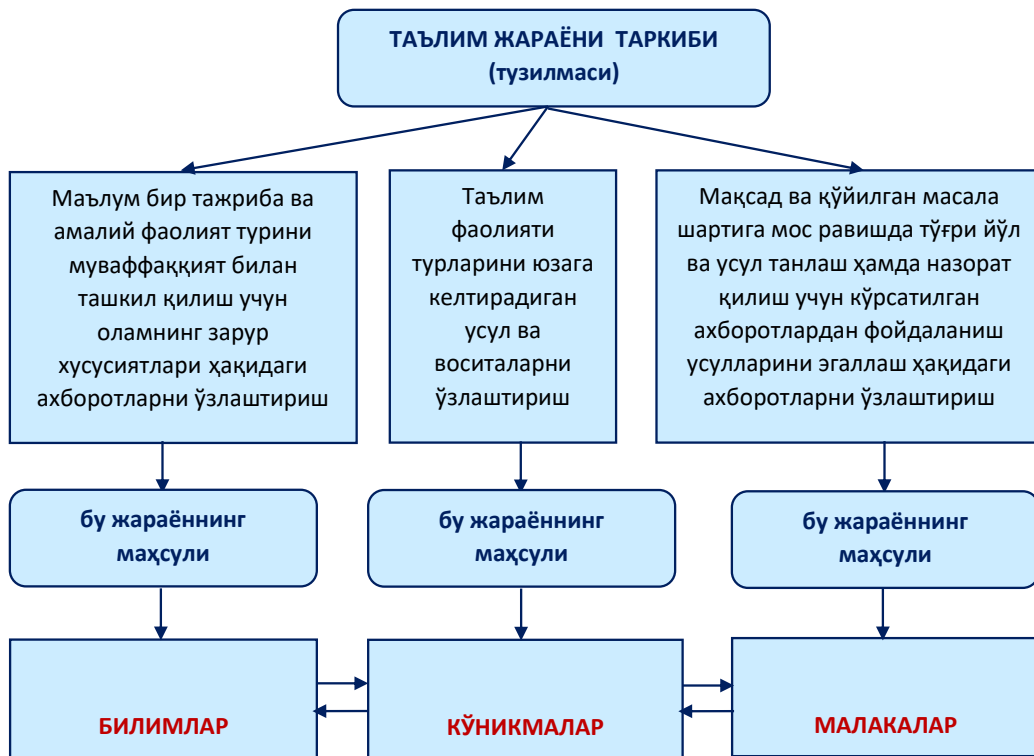
Ўқитиш жараёнининг вазифаси таълим, тарбия ва ривожланиш бирлигини таъминлашни назарда тутди. Бироқ техник олий таълим муассасаларида касбий таълим йўналишлари бўйича педагог кадрлар тайёрлашда таълим олувчиларнинг қобилияти, онг ва кўникмаларини ўстириш, илмий-амалий билимларини чуқурлаштириш муаммоси бундан ҳам муҳимроқ. Бу хусусиятлар келажакда таълим олувчилар қобилиятини ривожлантиришга онгли равишда ўз касбларига қизиқиш ва масъулиятни ошишига ёрдам беради. Ўқитиш жараёнида таълим олувчиларнинг ижодий қобилиятларини ошириш муаммоси мураккаб ва кўп қиррали. Шунинг учун таълим олувчиларнинг илмий-назарий ва амалий билимларини оширишда уларнинг касбга бўлган қизиқиши ва қобилиятини ривожлантириш муҳим аҳамият касб этади. Таълим илм бериш ва тарбиялашни ўзига қамраб олиб, республиканинг ақл-заковат ва илм борасидаги куч-қувватини ривожлан-тириш, жамият, оила ва давлат олдидаги ўз масъулиятини англайдиган ҳар жиҳатдан баркамол эркин шахсни шакллантириш мақсадини кўзлайди. Шунинг учун ҳам у устувор соҳа ҳисобланади.

Таълим моҳиятига кўра бу жараён иштирок этувчиларнинг ўзаро ҳамкорликдаги фаолиятларининг натижасидир. Таълим жараёнида шахснинг дунёқараши, қобилияти, фазилат (хислат)лари ўзгаради. Таълим жараёнида кишилик жамиятининг ижтимоий-тарихий тажрибалари таҳсил олувчилар томонидан ўзлаштирилади ва шу йўл билан улар авлодлар орасидаги маънавий-маданий, иқтисодий, ижтимоий ворисликни таъминлайди.

Инсоннинг маълум билим, кўникма ва малакаларни ўзлаштиришида онгли мақсад билан бошқариладиган барча ҳаракатлари таълим билан боғлиқ бўлади. Таълимнинг методологик асосини диалектик билиш назарияси ташкил этади. Таълим жараёни ўз таркибига қуйидагиларни қамраб олади:

¹Тухтаева Зебо Шарифовна – докторант, доцент кафедры “Технологии и оборудования легкой промышленности”, Бухарский инженерно-технологический институт, Узбекистан.

²Турдиева Мохира Джуракуловна – самостоятельный соискатель кафедры “Профессиональное образование”, Бухарский инженерно-технологический институт, Узбекистан.

а) маълум бир тажриба ва амалий фаолият турини муваффақият билан ташкил қилиш учун оламнинг зарур хусусиятлари ҳақидаги ахборотларни ўзлаштириш (бу жараённинг маҳсулоти билимлардир);

б) мана шу фаолият турларини юзага келтирадиган усул ва воситаларни ўзлаштириш (бу жараёнларнинг маҳсулоти кўникмалардан иборат бўлади);

в) қўзланган мақсад ва берилган масала шартига мос равишда тўғри йўл ва усул танлаш ҳамда назорат қилиш учун кўрсатилган ахборотлардан фойдаланиш усуллари эгаллаш (бу жараённинг маҳсули – малакадан иборат бўлади). Юқоридагиларни қуйидаги схема орқали ифодалаймиз:

Демак, таълим – билим бериш, малака ва кўникма ҳосил қилиш жараёни, кишини ҳаётга меҳнатга тайёрлашнинг асосий воситасидир. Таълим жараёнида билим ўзлаштирилади ва тарбия амалга оширилади. Таълим тор маънода ўқитиш тушунчасини англатади. Лекин у фақат турли таълим муассасаларида ўқитиш жараёни эмас, балки оила, ишлаб чиқариш ва шу каби соҳаларда ҳам маълумот ўзлаштириш жараёнидир.

Список литературы

1. Олимов Қ.Т. ва бошқалар. Махсус фанларни ўқитиш методикаси. Т.: “Фан ва технологиялар”, 2012. 132 б.
2. Ахмеджанов М.М., Тўхтаева З.Ш. Дидактик воситалар мажмуаси. // Ўқув қўлланма. Т. 2008. -126 б.
3. Алиқулов С.Т. Ўқувчиларнинг фанлараро алоқадорлик асосида билимларни ўзлаштиришини баҳолаш. Касб-хунар таълими. Илмий-услубий журнал. №1. Тошкент-2007. - 17-б.

© З.Ш. Тухтаева, Д.С. Каноатова, 2019